

رای وحدت رویه شماره ۷۱۹ مورخ ۱۳۹۰/۲/۲۰ در خصوص مرجع صالح برای رسیدگی به درخواست تقسیم ترکه

رای وحدت رویه شماره ۷۱۹ مورخ ۲۰/۲/۱۳۹۰ هیات عمومی دیوان عالی کشور | لزوم رسیدگی
قضایی در تقسیم ترکه در صورت عدم توافق ورثه بر اساس قانون امور حسبی

خلاصه متن:

مستفاد از مقررات قانون امور حسبی راجع به تقسیم، تقسیم ترکه در صورت عدم تراضی ورثه امری
است که محتاج رسیدگی قضایی است و باید در دادگاه به عمل آید. همین حکم در موردی هم که ترکه
منحصر به یک یا چند مال غیرمنقول باشد جاری است.

رای وحدت رویه شماره ۷۱۹ هیات عمومی دیوان عالی کشور در خصوص تعیین مرجع صالح برای
رسیدگی به درخواست تقسیم ترکه

مدیر عامل محترم روزنامه رسمی کشور

گزارش وحدت رویه ردیف ۶/۸۹ هیات عمومی دیوان عالی کشور با مقدمه مربوطه و رای آن به شرح
ذیل تنظیم و جهت چاپ و نشر ایفاد می گردد.

معاون قضایی دیوان عالی کشور - ابراهیم ابراهیمی

الف: مقدمه

جلسه هیات عمومی دیوان عالی کشور در مورد پرونده وحدت رویه ردیف ۶/۸۹ راس ساعت ۹ روز
سه شنبه مورخ ۲۰/۰۲/۱۳۹۰ به ریاست حضرت آیت ... احمد محسنی گرکانی رئیس دیوان عالی
کشور و حضور جناب آقای محسنی اژیله دادستان کل کشور و شرکت اعضای شعب دیوان عالی کشور،
در سالن هیات عمومی تشکیل و پس از تلاوت آیاتی از کلام ... مجید و قرائت گزارش پرونده و طرح
و بررسی نظریات مختلف اعضای شرکت کننده در خصوص مورد و استماع نظریه جناب آقای دادستان

کل کشور که به ترتیب ذیل منعکس می گردد، به صدور رای وحدت رویه قضایی شماره 719 -
20/02/1390 منتهی گردید.

ب: گزارش پرونده

حضرت آیت الله محسنی گرکانی دامت برکاته

ریاست محترم دیوان عالی کشور

احتراماً به عرض عالی می رساند که حسب اعلام آقای رئیس شعبه دوم دادگاه عمومی ازنا شعب دیوان عالی کشور با استنباط از ماده 1 قانون افراز و فروش املاک مشاع مصوب سال 1357 درخصوص تعیین مرجع صالح برای رسیدگی به درخواست تقسیم ترکه که از اموال غیرمنقول بوده، آراء مختلفی صادر کرده اند. تصاویر آراء ارسال و تقاضا شده مراتب به منظور ایجاد وحدت رویه قضایی در هیات عمومی دیوان عالی کشور مطرح گردد. جریان امر به شرحی است که ذیلاً منعکس می گردد:

شعبه دوم دادگاه عمومی ازنا در چندین پرونده به شماره های 1424/2/86، 709/2/86، 173/2/88 و 00363 که خواسته دعوی تقسیم ترکه، که اراضی کشاورزی اعم از آبی و دیمی و باغ های مثمر و غیرمثمر بوده به لحاظ اینکه جریان ثبتی املاک مورد درخواست تقسیم خاتمه یافته، مستنداً به ماده 1 قانون افراز و فروش املاک مشاع مصوب سال 1357 قرار عدم صلاحیت به اعتبار صلاحیت واحد ثبتی محل وقوع املاک صادر کرده است. پرونده های مذکور در اجرای ماده 28 قانون آیین دادرسی دادگاه های عمومی و انقلاب در امور مدنی به دیوان عالی کشور ارسال و به شعب بیست و یکم، بیست و سوم و بیست و پنجم ارجاع گردیده است. شعبه بیست و سوم برابر دادنامه های شماره های 58/87 - 1387/1/30 و 663/87 - 1387/10/28 قرارهای عدم صلاحیت دادگاه در پرونده های شماره های 1424/2/86 و 790/2/86 و شعبه بیست و پنجم به موجب دادنامه شماره 25/303/88 - 1388/8/3 قرار عدم صلاحیت دادگاه در پرونده شماره 173/2/88 را تایید کرده اند، لکن شعبه بیست و یکم حسب دادنامه شماره

1388/30/10 - 88/289 قرار عدم صلاحیت دادگاه در پرونده شماره 00363 را با این استدلال: « آنچه در صلاحیت اداره ثبت اسناد و املاک محل می باشد دعوی افراز سهم مشاع یکی از شرکاء از یک ملک مشاع است نه درخواست تقسیم ترکه و چون تقسیم ترکه ملازمه با افراز ندارد، لذا از شمول قانون افراز و فروش املاک مشاع خارج است و رسیدگی به آن طبق ماده 300 قانون امور حسبی در

صلاحیت دادگاه است. ..» نقض و پرونده را جهت رسیدگی به دادگاه اعاده نموده است. همچنین شعبه پنجم دیوان عالی کشور طبق دادنامه شماره 5/332 - 1387/8/22 رسیدگی به درخواست تقسیم ترکه را در صلاحیت دادگاه دانسته و قرار عدم صلاحیت را که شعبه اول دادگاه عمومی ازنا به اعتبار صلاحیت واحد ثبتی محل صادر کرده نقض نموده است.

همان طور که ملاحظه می فرمایید شعب بیست و سوم و بیست و پنجم دیوان عالی کشور قرار عدم صلاحیت را که دادگاه در دعوی تقسیم ترکه [غیرمنقول] به اعتبار واحد ثبتی محل وقوع املاک به استناد ماده 1 قانون افراز و فروش املاک مشاع مصوب سال 1357 صادر کرده تایید نموده اند، ولی شعب پنجم و بیست و یکم موضوع را از شمول قانون یاد شده خارج دانسته و رسیدگی به آن را در صلاحیت دادگاه اعلام کرده اند، بنا به مراتب در اجرای ماده 270 قانون آیین دادرسی دادگاه های عمومی و انقلاب در امور کیفری تقاضای طرح موضوع را در هیات عمومی دیوان عالی کشور به منظور ایجاد وحدت رویه قضایی دارد.

معاون قضایی دیوان عالی کشور - حسینعلی نیری

ج: نظریه دادستان کل کشور: تایید رای شعبه بیست و یکم دیوان عالی کشور

د: رای وحدت رویه شماره 719 - 20/02/1390 هیات عمومی دیوان عالی کشور

مستفاد از مقررات قانون امور حسبی راجع به تقسیم، تقسیم ترکه در صورت عدم تراضی ورثه امری است که محتاج رسیدگی قضایی است و باید در دادگاه به عمل آید. همین حکم در موردی هم که ترکه منحصر به یک یا چند مال غیرمنقول باشد جاری است، بنابراین آراء شعب پنجم و بیست و یکم دیوان عالی کشور که تقسیم ترکه غیرمنقول را از صلاحیت واحد ثبتی محل وقوع مال خارج و در صلاحیت دادگاه دانسته به اکثریت آراء صحیح و منطبق با موازین قانونی است. این رای طبق ماده 270 قانون آیین دادرسی دادگاه های عمومی و انقلاب در امور کیفری در موارد مشابه برای شعب دیوان عالی کشور و دادگاه های سراسر کشور لازم الاتباع است.

هیات عمومی دیوان عالی کشور